

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного
мистецтва
Кафедра архітектури, урбаністики та збереження об'єктів ЮНЕСКО

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

Регенерація середовища

Вибіркова

Освітньо - наукова програма Архітектура та містобудування

Спеціальність G17 «Архітектура та містобудування»

Галузь знань G «Інженерія, виробництво та будівництво»

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного
мистецтва

Мова навчання українська

Чернівці 2025 рік

Робоча програма нормативної дисципліни «**Регенерація середовища**»
складена відповідно до освітньо-наукової програми Архітектура та
містобудування, затверджена Вченою радою ЧНУ, протокол №5 від «28» квітня
2025 р.

Розробник:

Коротун І.В., завідувач кафедри, доцент кафедри архітектури, урбаністики та
збереження об'єктів ЮНЕСКО, доктор архітектури

Викладачка:

Коротун І.В., завідувач кафедри, доцент кафедри архітектури, урбаністики та
збереження об'єктів ЮНЕСКО, доктор архітектури

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол №4 від «25» серпня 2025 року

Завідувач кафедри **Коротун І.В.**

Погоджено методичною радою факультету АБДПМ

Протокол № 2 від «25» серпня 2025 року

Голова методичної ради факультету АБДПМ **Галунка О.Д.**

Денн а	2	3	3	90	16	14			60		ДЗ
-----------	---	---	---	----	----	----	--	--	----	--	----

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р .
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Регенерація історичного середовища						
Тема 1. Поняття та еволюція концепції регенерації середовища. Визначення регенерації, ревіталізації, реновації, реабілітації. Історія формування підходів Місце регенерації у сучасному містобудуванні	1	1				-
Тема 2. Історичне середовище як об'єкт регенерації Поняття історичного середовища Цінність і автентичність Типи історичних територій	9	1	2			6
Тема 3. Міжнародні принципи регенерації історичних територій Хартії та рекомендації ICOMOS Підходи ЮНЕСКО до історичних міських ландшафтів (HUL) Крайні європейські практики	8	1	1			6
Тема 4. Нормативно-правове забезпечення регенерації історичного середовища в Україні Законодавство у сфері охорони культурної спадщини Містобудівна документація Охоронні зони та режими використання	10	2	2			6
Тема 5. Методи аналізу історичного середовища Історико-архітектурний опорний план Візуально-ландшафтний аналіз Соціокультурний аналіз	9	2	1			6
Тема 6. Кейс: регенерація історичних центрів міст Приклади з України та Європи Аналіз успішних і проблемних рішень Адаптація історичного середовища до сучасних функцій	9	1	2			6
Разом за ЗМ1	46	8	8			30
Змістовий модуль 2. Регенерація середовища, порушеного внаслідок військових дій						
Тема 7. Характеристика порушеного середовища внаслідок військових дій Типи руйнувань Вплив на міську структуру Соціальні та демографічні наслідки	7	1	1			5
Тема 8. Оцінка збитків та обстеження зруйнованих територій Методика фіксації пошкоджень Інженерні та містобудівні обстеження Документування втрат	8	2	1			5

Тема 9. Міжнародний досвід післявоєнної регенерації Післявоєнна відбудова в Європі Досвід Балкан, Близького Сходу Уроки для України	9	2	1			5
Тема 10. Принципи планування післявоєнної регенерації Безпекові аспекти Інклюзивність та участь громади Стійкий розвиток	7	1	1			5
Тема 11. Відновлення об'єктів культурної спадщини після руйнувань Консервація руїн Реконструкція та відтворення Етичні та професійні дилеми	7	1	1			5
Тема 12. Кейс: регенерація територій, постраждалих від бойових дій Аналіз українських кейсів Розроблення концептуальних пропозицій Інтеграція пам'яті та нової забудови	7	1	1			5
Разом за ЗМ 2	44	8	6			30
Усього годин	90	1	1			60
		6	4			

Результати виконаних завдань, передбачених для самостійної роботи здобувача, враховуються в процесі поточного та підсумкового контролю.

Теми практичних занять з переліком завдань

№	Назва теми
1	Аналіз понять та підходів до регенерації середовища (до теми 1) Завдання: порівняльний аналіз термінів: регенерація, ревіталізація, реновація, реабілітація; підготовка коротких аналітичних схем підходів; обговорення прикладів з міжнародної практики.
2	Ідентифікація історичного середовища (до теми 2) Завдання: визначення меж історичного середовища на картографічних матеріалах; класифікація типів історичних територій; оцінка рівня історико-культурної цінності.
3	Міжнародні підходи до регенерації (до теми 3) Завдання: аналіз положень HUL та хартій ICOMOS; підготовка коротких реферативних повідомлень; розбір європейських кейсів.
4	Нормативно-правовий аналіз (до теми 4) Завдання: аналіз законодавства України у сфері охорони спадщини; визначення режимів використання історичних територій; робота з прикладами охоронної документації.
5	Методи аналізу історичного середовища (до теми 5) Завдання: виконання фрагмента історико-архітектурного аналізу; візуально-ландшафтний аналіз ділянки; підготовка аналітичних схем.
6	Практичне заняття 6. Кейс-стаді: регенерація історичних центрів (до теми 6) Завдання: аналіз обраного кейсу; визначення сильних і слабких сторін рішень; підготовка короткої презентації.

7	Практичне заняття 7. Аналіз типів руйнувань та їх впливу (до теми 7) Завдання: класифікація типів руйнувань; аналіз впливу на містобудівну структуру; підготовка аналітичної таблиці наслідків.
8	Практичне заняття 8. Оцінка збитків та обстеження територій (до теми 8) Завдання: розроблення схеми обстеження території; аналіз прикладів фіксації пошкоджень; підготовка переліку даних для документування втрат.
9	Практичне заняття 9. Міжнародний досвід післявоєнної регенерації (до теми 9) Завдання: аналіз міжнародних кейсів; підготовка порівняльної характеристики; формулювання уроків для України.
10	Практичне заняття 10. Принципи післявоєнного планування (до теми 10) Завдання: розроблення концептуальних принципів регенерації; врахування безпекових та соціальних аспектів; робота в малих групах.
11	Практичне заняття 11. Відновлення об'єктів культурної спадщини після руйнувань (до теми 11) Завдання: аналіз варіантів: консервація, відтворення, реконструкція; обговорення етичних аспектів; підготовка аналітичної записки.
12	Практичне заняття 12. Кейс-проект: концепція регенерації постраждалої території (до теми 12) Завдання: розроблення концептуальної пропозиції регенерації; підготовка схем та пояснювальної записки; презентація результатів.

Завдання для самостійної роботи студентів

Самостійна робота спрямована на поглиблення теоретичних знань та формування практичних навичок аналізу і розроблення регенераційних рішень.

№	Назва теми	Год.
1	Опрацювання лекційних матеріалів та рекомендованих джерел з тем 1–3. Підготовка конспекту з ключовими поняттями та термінами.	5
2	Аналіз обраного прикладу регенерації історичного середовища (місто або історичний квартал). Підготовка короткого аналітичного огляду (1–2 стор.).	5
3	Опрацювання міжнародних документів (хартії ICOMOS, підхід NUL ЮНЕСКО). Підготовка тез з основних принципів регенерації історичних територій.	5
4	Аналіз нормативно-правової бази України щодо охорони історичного середовища. Складання переліку основних нормативних актів з короткою характеристикою.	5
5	Виконання фрагмента історико-архітектурного або візуально-ландшафтного аналізу обраної території з підготовкою аналітичних схем.	5
6	Підготовка презентації (5–7 слайдів) з аналізом кейсу регенерації історичного центру міста.	5
7	Аналіз інформаційних та аналітичних матеріалів щодо руйнувань у конкретному населеному пункті. Підготовка короткого огляду типів пошкоджень.	5
8	Ознайомлення з методиками фіксації пошкоджень і оцінки збитків. Складання чек-листа для обстеження постраждалої території.	5

9	Аналіз міжнародного досвіду післявоєнної відбудови (одна країна або місто). Підготовка порівняльної характеристики.	5
10	Розроблення переліку принципів післявоєнної регенерації для обраної території з урахуванням безпекових та соціальних чинників.	5
11	Аналітична записка щодо можливих підходів до відновлення пошкоджених об'єктів культурної спадщини (консервація, відтворення, реконструкція).	5
12	Підготовка індивідуального або групового міні-проєкту: концептуальна пропозиція регенерації постраждалої території з короткою пояснювальною запискою та схемами.	5

Форми звітності за самостійною роботою визначаються викладачем та можуть включати: аналітичні записки, презентації, схеми, короткі есе та міні-проєкти.

Критерії оцінювання самостійних завдань (максимум — 5 балів за тему)

1. Аналітична глибина та обґрунтованість висновків 0–2 бали:

2 бали - продемонстровано системний, критичний аналіз проблеми; аргументація логічна, висновки ґрунтуються на теоретичних засадах і даних;

1 бал - аналіз частково поверхневий; наявні узагальнення без достатнього обґрунтування.

0 балів - відсутній аналітичний компонент або він декларативний.

2. Використання теоретичних підходів і наукових джерел 0–1 бал:

1 бал - коректно застосовано сучасні теорії, концепції та наукові джерела (академічні публікації, офіційні звіти, полісу-документи).

0 балів — теоретичні підходи не використані або застосовані некоректно.

3. Прикладний / дослідницький компонент 0–1 бал:

1 бал - завдання має чітко виражений прикладний або дослідницький характер (кейс, сценарій, модель, оцінка альтернатив).

0 балів - відсутній прикладний або дослідницький елемент.

4. Структура, логіка викладу та академічна доброчесність 0–1 бал

1 бал — робота логічно структурована, коректно оформлена, дотримано вимог академічної доброчесності (посилання, самостійність).

0 балів — порушена логіка викладу, відсутні посилання або виявлено ознаки академічної недоброчесності.

Підсумок оцінювання:

5 балів — завдання виконано на високому магістерському рівні;

3–4 бали — завдання виконано з окремими недоліками;

1–2 бали — мінімальне виконання вимог;

0 балів — завдання не зараховано.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання

ІНДЗ 1. Аналітичне дослідження регенерації історичного середовища

Мета: Поглибити навички аналізу історичного середовища та обґрунтування регенераційних рішень з урахуванням міжнародних і національних принципів охорони культурної спадщини.

Зміст завдання: Студент обирає історичну територію (історичний центр міста, квартал, ансамбль або історичну вулицю) та виконує аналітичне дослідження процесів її регенерації.

Основні етапи виконання: коротка характеристика території та її історико-культурної цінності; аналіз сучасного стану та проблем функціонування; огляд застосованих або можливих підходів до регенерації; обґрунтування запропонованих принципів регенерації; формулювання висновків.

Очікуваний результат: Аналітична записка (5–7 стор.) з ілюстративними матеріалами (схеми, фото, фрагменти планів).

ІНДЗ 2. Концептуальна пропозиція регенерації території, порушеної внаслідок військових дій

Мета: Сформувати навички розроблення концептуальних рішень з післявоєнної регенерації територій з урахуванням безпекових, соціальних, екологічних та культурних чинників.

Зміст завдання: Студент обирає постраждалу внаслідок військових дій територію (місто, район, квартал або окрему ділянку) та розробляє концептуальну пропозицію її регенерації.

Основні етапи виконання: характеристика типів руйнувань та поточного стану території; аналіз містобудівної структури та функціональних втрат; визначення ключових проблем і потенціалів відновлення; формування принципів післявоєнної регенерації; розроблення концептуальних схем та пояснювальної записки.

Очікуваний результат: Міні-проект: концептуальні схеми + пояснювальна записка (4–6 стор.) з обґрунтуванням рішень. Наукові тези доповіді на студентську конференцію – 2 (оформлення згідно діючих вимог, див. сайт <https://www.chnu.edu.ua/nauka/studentu/studentska-naukova-konferentsiia/>)

Критерії оцінювання ІНДЗ

За розробку індивідуального навчально-дослідного завдання студент отримує максимальну оцінку 25 балів.

- Аналітична глибина та аргументація (8 балів)*
8 балів — системний, критичний аналіз проблеми; висновки логічні, підтверджені даними та теорією;
5–7 балів — аналіз достатньо глибокий, частково узагальнений або місцями поверхневий;
0–4 бали — поверхневий або декларативний аналіз, без обґрунтованих висновків.
- Використання наукових джерел та теоретичних підходів (5 балів)*
5 балів — сучасні теорії та академічні джерела використані правильно, посилання повні та релевантні.
3–4 бали — джерела використані частково або не завжди коректно.
0–2 бали — відсутнє належне використання джерел.
- Прикладний та дослідницький компонент (5 балів)*
5 балів — чітко сформульовані кейс-дослідження або прикладні рішення, практичні рекомендації.
3–4 бали — частково присутній прикладний компонент.
0–2 бали — відсутні прикладні дослідження або рекомендації.
- Структура, логіка викладу та академічна доброчесність (4 бали)*
4 бали — стаття логічно структурована, відповідає стандартам наукового викладу, дотримано академічної доброчесності.
2–3 бали — структура статті частково порушена, не всі вимоги дотримано.
0–1 бал — стаття має хаотичну структуру, порушено академічні стандарти.
- Якість письмового викладу та оформлення (3 бали)*
3 бали — чітка, зрозуміла мова, відсутні граматичні та стилістичні помилки, коректне оформлення таблиць, рисунків та посилань.
2 бали — незначні мовні або стилістичні помилки.
0–1 бал — численні помилки, погане оформлення.

Форми та методи навчання

Лекції; практичні та семінарські заняття; аналіз кейсів; робота з картографічними та аналітичними матеріалами; групові обговорення; самостійна робота студентів.

Система контролю та оцінювання

До системи контролю під час оцінювання студентів застосовуються наступні методи контролю: усного контролю, письмового/графічного контролю, тестового контролю, самоконтролю. Усний контроль проводиться шляхом опитування на занятті (питання-відповідь). Письмовий контроль здійснюється шляхом виконання письмового завдання або тестування. Для самоконтролю студентам наведено перелік питань, що відповідають змісту лекційного заняття.

Система контролю з навчальної дисципліни «Критика сучасних архітектурних теорій» складається з таких форм контролю: поточний, модульний, підсумковий.

Поточний і модульний контроль навчальної роботи студентів передбачає рейтингове оцінювання знань, умінь і навичок студентів за окремими змістовими модулями та їх елементами. Оцінювання знань студентів відбувається на семінарських заняттях, модульних контрольних роботах, заліку.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами поточного контролю. Навчальні досягнення студентів оцінюються відповідно до повноти і чіткості відповідей на кожному етапі контролю.

Розподіл балів максимальної кількості, які отримують студенти

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)												Кількість балів (іспит)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінювання результатів навчання здійснюється на основі поточного та підсумкового контролю й спрямоване на перевірку сформованості загальних і спеціальних компетентностей у сфері архітектури та містобудування, зокрема здатності до аналітичної, дослідницької та проектної діяльності.

Під час оцінювання враховуються такі ключові критерії:

Рівень теоретичної підготовки. Оцінюється глибина засвоєння сучасної теорії міського планування, розуміння ключових понять, концепцій і парадигм розвитку міст, а також здатність інтегрувати міждисциплінарні знання (соціальні, екологічні, економічні, технологічні).

Аналітичні та дослідницькі вміння. Враховується здатність здійснювати критичний аналіз містобудівних процесів і ситуацій, працювати з науковими джерелами та даними, формулювати аргументовані висновки, використовувати сучасні методи передпроектного аналізу та оцінювання.

Прикладна спрямованість та інноваційність рішень. Оцінюється вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних і дослідницьких завдань, розробляти концепції містобудівних рішень, пропонувати інноваційні та обґрунтовані підходи до розвитку міського середовища.

Якість виконання практичних і самостійних робіт. Береться до уваги повнота та своєчасність виконання практичних і самостійних завдань, логіка викладу матеріалу, рівень опрацювання кейсів, сценаріїв, policy brief та аналітичних матеріалів.

Рівень презентаційних і комунікаційних навичок. Оцінюється здатність чітко й

аргументовано презентувати результати досліджень і проєктних рішень, вести фахову дискусію, обґрунтовувати власну позицію під час захисту робіт.

Дотримання академічної доброчесності. Обов'язковою умовою є самостійність виконання робіт, коректне використання джерел, дотримання норм академічного письма та етичних стандартів наукової діяльності.

Підсумкова оцінка з дисципліни. Підсумкова оцінка формується як сума балів, отриманих за всі види навчальної діяльності, і відображає ступінь досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання відповідно до освітньо-наукової програми та вимог магістерського рівня.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	дуже добре	
75-81	C	добре	
69-74	D	задовільно	
50-68	E	достатньо	
35-49	FX	(незадовільно) з можливістю повторного складання	не зараховано
0-34	F	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання	

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Засоби оцінювання

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовуються наступні методи оцінювання знань: поточний контроль засвоєння матеріалу на змістових модулях; оцінка за самостійну роботу; підсумковий контроль в формі заліку.

Форми поточного та підсумкового контролю

Контроль знань студентів здійснюється за: тестовими завданнями; індивідуальними контрольними завданнями; питаннями гарантованого рівня знань. Усі форми контролю включені до 100-бальної шкали оцінювання.

Політика академічної доброчесності

Дотримання принципів академічної доброчесності є обов'язковим. Плагіат, фальсифікація даних та інші порушення не допускаються.

Рекомендована література

Базова

1. ДБН Б.2.2-12:2018. Планування і забудова територій
2. Білоконь Ю.М. Проблеми містобудівного розвитку територій: навчальний посібник. / Ю.М. Білоконь – Київ : Укрархбудінформ, 2001. – 70 с.
3. Білоконь Ю.М. Типологія містобудівних об'єктів / Ю. М. Білоконь. – Київ, 2001. – 68 с. : іл.
4. Архітектура : Короткий словник-довідник / за заг. ред. А.Мардера – Київ: Будівельник, 1995. – 333 с.: ил.
5. Коротун І.В. Пентелейчук Ф.Г. Архітектурні імперативи містобудівного розвитку Чернівців періоду грюндерства. XVIII Міжнародна науково-практична конференція «Advancing in research, practice and education», 10-13 травня 2022 р., Флоренція, Італія
Секція: Архітектура, Будівництво. Стор. 40-46
<https://isg-konf.com/uk/advancing-in-research-practice-and-education-two/>
Available at : DOI: 10.46299/ISG.2022.1.18
6. Коротун І.В. Вдовиченко В.О. Перспективи розвитку архітектури, будівництва та містобудування, пов'язані з Планом післявоєнного відновлення України. /Сучасні проблеми архітектури та містобудування: Наук.-техн. збірник. — К. КНУБА, ХХ.2023. — С.258-260
https://drive.google.com/file/d/1TpA1Nh7c71ChP79W55YV0wPz_pUvVnWz/view
7. Коротун І.В. Питання врегулювання меж зон охорони при розробці комплексного плану просторового розвитку території громади та містобудівної документації відновлення керунків. Матеріали та тези міжнародної наукової конференції 28-29 листопада 2023 р. Львів СПОЛОМ 2023. Ст. 34-39 [file:///H:/ Диск%20F/Статті/2023/Львів/Збірник_final.pdf](file:///H:/Диск%20F/Статті/2023/Львів/Збірник_final.pdf)
6. Тімохін В. О. Архітектура містобудівного розвитку. 7 книг з теорії містобудування / В. О. Тімохін – Київ : КНУБіА, – 2008. – 629 с.: іл.

Допоміжна

6. Габрель М. М. Просторова організація містобудівних систем / М. М. Габрель; Інститут регіональних досліджень НАН України. – Київ :Видавничийдім А.С.С., 2004. – 400 с.:іл.
7. Демін М. М. Актуальні проблеми сучасної теорії містобудування / М. М. Демін // Досвід та перспективи розвитку міст України. – Київ : Укрархбудінформ, 2000. – С.41-45.
8. Містобудування. Довідник проєктувальника / За ред.. Т.Ф.Панченко. – Київ :Укрархбудінформ, 2001. – 192 с.
9. Петришин Г. П. Історично архітектурно-містобудівні комплекси: наукові методи дослідження: Навч. посібник / Г. П. Петришин, У. І. Іваночко, Ю .В. Ідак, С. І. Топилко, Х. С. Бойко, Н. С. Соснова, О. П. Олешко, Л. Б Гнесь; за ред. Г. П. Петришина. – Львів: Видавництво національного університету «Львівськяполітехника», 2006. – 212 с.
10. Плешкановська А. М. Города и эпохи / А. М. Плешкановська, Е. Д. Савченко.// – Київ.: Логос, 2011. – 230 с.
11. Посацький Б. С. Основи урбаністики. Територіальне і просторове планування: Навч. посібник. / Б. С. Посацький.// – Львів: ВидавництвоНаціональногоуніверситету «Львівська політехника», 2010. – 344 с.
12. Рудницький А. Розвиток містобудування на території західних областей України. Л.-2018. 332 С.

Svitlana Bilenkova, Paweł Czajkowski, Anatolie Gordeev, Svitlana Herehova, Vasyl' Kholodnyts'kyi, Iryna Korotun, Bo Larsson (ed.), Julie Lienemeyer, Tamara Marusyk, Tamara Nesteriov, Barbara Pabjan, Ihor Piddubnyi, Elżbieta Przesmycka. Vitaliy Shulyar and Andrei Vatamaniuc. The City as a Political Pawn. Urban Inentities in Chisinau, Chernivci, Lviv and Wrocław. Dom publishers/ 2023. 558 P.

<https://www.amazon.com/City-Political-Pawn-Identities-Chi%C5%9Fin%C4%83u/dp/3869228229>

Нормативна

1. ДБН Б.2.2-12:2018. Планування і забудова територій
2. ДБН В.2.3 -5 – 2018. Вулиці та дороги населених пунктів.
3. ДБН В.2.3-15:2007. Автостоянки і гаражі для легкових автомобілів
4. ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд»

Інформаційні ресурси

Офіційні сайти

1. Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича URL <http://www.chnu.edu.ua/index.php?page=ua>
2. НБ Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича URL <http://www.library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua>
3. Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва URL <http://www.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/college>
4. Кафедра архітектури та збереження об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО URL <https://unesco.chnu.edu.ua/>

Електронні ресурси

1. <http://www.chnu.edu.ua/index.php?page=ua> – сайт ЧНУ.
2. <http://library.chnu.edu.ua/?page=/ua/02infres/01elcat> – Наукова бібліотека ЧНУ.

Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=7200>